

Den onde jæger

Af Helle S. Larsen

**Furesø Museer
2012**

Den onde jæger

Forfatter: Helle S. Larsen

Illustration: Lars Hornemann

© Forfatteren og Furesø Museer

Trykkeri: XL Print Aps

ISBN: 87-91140-23-4

passe sammen med ”Den onde jæger”.

Få på dit skolebibliotek eller rekvirer fra Furesø Museers hjemmeside

www.furesoemuseer.dk

- Regler, spørgsmål og spilleplade til quizspil
- Teksten med total orddeling og større typer

Museumsbesøg og andre ekskursioner

- Besøg Furesø Museer.
- Besøg Dansk Jagt- og Skovbrugsmuseum i Hørsholm. Her er der noget om parforcejagt, og der er også en udstoppet hjort, som Chr. d. 5. har dræbt. Hahn kan sagtens have været med.
- Besøg Roskilde Domkirke og se Hahns begravelsesrustning og hans sværd.
- Besøg Gl. Vor Fruekirke i Roskilde og se Hahns meget fine kiste. Man skal aftale at få kirken åbnet.
- Besøg slotte, hvor Hahn har færdedes: Jægerspris, Rosenborg, Frederiksborg slot. På sidstnævnte hænger et portræt af Hahn.
- Besøg Museet Kongelige Stalde og Kareter. Her er en udstoppet hest, som Chr. d. 5. har brugt. Hahn har sikkert stået ved siden af den hest.
- Tag ud til Fægyden og find Den hvide Sten. GPS punkter:
N 55° 46,181¹ Ø 12° 23,537¹
- Tag ud i Hareskoven og følg stierne i Femstjernen og Syvstjernen.

Oplysninger til lærere og forældre

I forbindelse med Verdens Bogdag d. 23. april forærer Furesø Kommune hvert år alle børn i kommunens 2. klasser en bog med udgangspunkt i lokale sagn eller begivenheder. Bogen bidrager til skabe læselyst og er samtidig med til at øge tilhørsforholdet til lokalområdet. Den bliver til i et samarbejde mellem Furesø Museer og kommunens læsekonsulenter.

Årets bog tager udgangspunkt i et sagn knyttet til en bestemt sten i det nordlige stengærde ved Fægyden. Hovedpersonen i sagnet er en virkelig person, nemlig Vincents Joachim Hahn 1632-1680. Han var Chr. V's yndling og blandt meget andet overhofjægmester og ridder af elefantordenen. Hahn var som kongen meget jagtglad. På et tidspunkt havde han af kongen fået et landsbyen Tipperup ved Herlev, som han nedlagde og på dens jorder byggede sædegården Hjortespring. Hahn skal have anlagt jagtbaner til den nu forbudte parforcejagt i Hareskoven, som kongen på det tidspunkt ejede. Rester af disse jagtbaner ses i Femstjernen og Syvstjernen, og Fægyden er også en af de gamle jagtveje. Tidligere historieskrivning satte Hahn i et dårligt lys, mens den nyere historieforskning ser på ham med venligere øjne. Af hensyn til fremdriften i fortællingen her, er den tidligere opfattelse af Hahn bibeholdt.

Familierne opfordres til at tage en tur i Hareskoven og i Fægyden finde den hvide flintesten, der desværre nu er mere grå og grøn. Stenen har GPS-koordinaterne: N 55°46,181¹ og Ø 12°23,537¹. Man kan også på et kort finde Femstjernen og Syvstjernen og følge nogle af stierne herudfra, mens man prøver at forestille sig parforcejagts rædsler. Bagefter i bogen findes der flere tur- og ekskursionsforslag.

Undervisningsforslag til læreren findes også bag i bogen.

Helle S. Larsen
April 2012

Sværhedsgrad

Bogen er beregnet for børn i 2. klasse, men afhængigt af børnenes læseniveau kan den anvendes fra sidste halvdel af 1. klasse til begyndelsen af 3. klasse. Den vil desuden kunne bruges i specialundervisningen.

Orddeling i bogen er ikke lavet ud fra et bestemt princip, men ud fra hvor begynderlæsere erfaringsmæssigt går i stå.

Hvert skolebibliotek får et klassesæt, så kommende 2. klasser også vil kunne få glæde af bogen.

Ideer til undervisningen

Læs bogen og brug den

- Lav tekster til billederne, eller lav en lille power point.
- Brug udvalgte dele til små diktater.
- Gå på ordjagt på siderne.
- Lav udvalgte kapitler som en tegneserie.
- Tag ud til den hvide sten. Fotografer. Tegn hovedpersonerne ind på fotoet. Kan også laves i tegneprogram på computeren.
- Tag ud til den hvide sten, til Fem-stjernen eller Syvstjernen. Hold foredrag for hinanden om parforcejagten.
- Find billeder af parforcejagt. Skriv tekster til.
- Find 10 svære eller sære ord i bogen og lav en skriftlig ord-forklaring til.
- Kopier enkelte af billederne fra bogen skriv små historier til.
- Lav en anden slutning.
- Del bogen op i afsnit til genfortælling. Genfortæl i grupper på 4 eller som parøvelse.
- Lad eleverne parvis fortælle hinanden om noget uhyggeligt, de har oplevet.
- Lad eleverne parvis fortælle hinanden om, engang de var bange.
- Til flere af de mundtlige aktiviteter kan man bruge andre mønstre fra Cooperative Learning.
- På skolebiblioteket eller på Furesø Museer kan der hentes supplerende arbejdsark om rustning, om elefantordenen, om våbenskjold. Gå ind på www.historie-online.dk under junior. Her er der flere arbejdsforslag, der kan

og jeg vil ikke se
nogen par-force-jagt."

Vi små-løb hjem ad Fæ-gyden.
Fæ-gyden, den gam-le jagt-vej
fra den-gang Hahn
red på par-force-jagt
i Hare-skoven
for mere end 300 år siden.

"Aldrig mere kan jeg gå
på Fæ-gyden
uden at tænke på
"Den onde Hahne"
og se ham for mig," siger du,
mens du gyser.

Den magiske sten

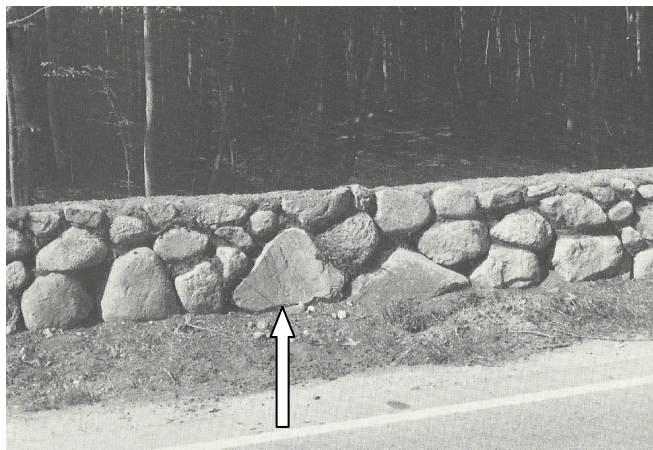
Ude i Hare-skoven
løber der en lang snor-lige vej.
Den hedder Fæ-gyden.

På begge sider af vejen
er der et sten-gærde,
og i det ene sten-gærde
er der en my-stisk sten.

Den er stor og hvid,
og den har nærmest form
som en tre-kant.
Det er en kæmpe-stor
flinte-sten.

Hvis du ser den,
tænker du måske:
"Det er da bare

en stor, hvid sten."

Men det er ikke bare
en stor hvid sten.
Det er en ma-gisk sten,
hvor der sker mærke-lige ting.

Der er bare det,
at man skal være ret modig,
hvis man vil op-leve
det mærke-lige, der kan ske.

"Hvorfor skal man være modig?"

Længe lå vi uden at røre os,
før vi turde rejse os.

Vi kiggede ud
i den mørke skov.
Hvor var Hahn
og hans hurtige hest
og hans vilde jagt-hunde?
De kunne kun
være for-svundet et sted hen.
De måtte være sprunget
ind i den hvide sten.
Stenen måtte have åbnet sig.

Hjem

"Jeg vil hjem nu",
siger du.
"Det er det mest u-hyggelige,
jeg nogen-sinde har op-levet,

Det nat-lige syn

Fråde stod om hundenes munde.
Hvidt skum fløj
fra hestens flan-ker.
Måne-lyset glim-tede i Hahns
blanke hirsch-fænger
Hans øjne og hundenes øjne
lyste rødt
som glø-der fra en vul-kan.

Så sprang de,
hundene og hesten, lige i-mod os.
Vi skreg begge to,
og kastede os ned bag stenen.
Lar-men var vold-som.

For-svundet

Med èt blev alt stille.

spørger du måske.

"Tør du da gå ud i skoven
midt om natten?"
siger jeg så.

"Jah, men ikke alene."

"Det er ikke en-gang nok,
"at det er midt om natten",
siger jeg,
Det skal være lige
når det er mid-nat.
Der skal være fuld-måne,
og det skal blæse rigtig meget.

Det skal faktisk være storm-vejr,
og hvem tør gå ud i en skov,
i storm-vejr,
når høje træer kan vælte
ned over èn".

Nej tak,
så skal jeg ikke nyde noget,"
siger du,
"men kan du ikke bare fortælle,
hvad det mystiske er, der sker?"
"Nej, det kan jeg ikke,"

og nu kunne vi også høre
gung-ren fra en hest.
En grov stemme fra en mand
skreg ordrer til hundene,
så de drejede -
og stormede lige ned mod os.
Rytteren kom efter i vild galop.

fordi vi havde prøvet det
så mange gange i dags-lys.

Vente-tiden

Nu var det bare at vente
til det blev mid-nat.
Vi sad lige bag den hvide sten.
Selv om blæsten hylede,
turde vi næsten ikke
trække vejret af frygt for,
at Hahn skulle kunne høre os.

Vi var næsten ved
at falde i søvn,
da vi plud-selig hørte
en vild gø-en fra mange hunde.
Lyden kom fra natte-himlen
oppe over træ-erne.
Hundene kom nærmere,

siger jeg.

"Men jeg kan fortælle dig
om en fæl mand,
en rig og magt-fuld mand,
der blev kaldt
"Den onde Hahne".

Han har noget med
den hvide sten at gøre,
og hvis du så tør al-lige-vel,
når du har hørt om ham,
vil jeg godt gå med dig
ud til den hvide sten.

så må vi se,
hvad der kan ske.”
”Ham vil jeg gerne høre om.”
”Jamen, så begynder jeg.”

En flygt-ning

Den mand,
jeg vil fortælle dig om,
har rigtig levet,
men det er mere
end 300 år siden.

Han hed Vincents Joachim Hahn,
og han blev kaldt
”Den onde Hahne”,
fordi han gjorde
mange onde ting.

Han blev født på et slot

ud over Fæ-gyden
og sten-gærdet.

Vi klædte os godt på,
og så gik vi ud i skoven
med hin-anden i hånden.
Vi fandt hurtigt
den hvide sten,

Mens vi ventede,
gik vi mange gange i dags-lys
ud til den hvide sten.
I starten var den svær at finde,
for den er ikke hvid længere.
Den er helt groet til med alger,
så den nu er mest
grå og grøn.
Der er kun lidt hvidt at se.
Men efter-hånden
blev vi gode til at finde den.

Ende-lig

Så ende-lig skete det.
Det stormede,
men ikke så meget,
at træ-erne væltede,
så vi turde godt gå.
Fuld-månen sendte sit blege lys

i Tysk-land,
mens der var krig.
Det var en stor krig,
som hed "30-Års-Krigen".

En dag blev slottet an-grebet,
og hans far blev dræbt,
mens han prøvede
at for-svare det.
Vincent's mor måtte så flygte
til Danmark
med sine to små drenge.
Derfor kom Vincent
til at vokse op i Danmark.

Den dygtige jæger

Da Vincent var 16 år gammel,
blev han præ-senteret
for kongen, Frederik d. 3.

Kongen kunne godt lide ham.
Han syntes,
at Vincents var dygtig
og an-satte ham ved hoffet.

Vincents var i-sær
en meget dygtig jæger,
og han blev snart
sendt til ud-landet
for at lære mere om jagt

"for nu er jeg blevet
rigtig nys-gerrig."
"Godt så gør vi det næste gang,
der er fuld-måne,
og det stormer".

Fra gitteret til Vincents Joachim Hahns gravkapel i
Gl. Vor Fruekirke, Roskilde

Den hvide sten

Vi ventede længe,
før det både var fuld-måne
og storm-vejr.

lige før han døde,
at han al-drig
havde været bange for noget
i hele sit liv.
Det er nok der-for,
at han heller ikke
havde været bange for
at sælge sig selv til Fanden.
Han ville hel-ler
kunne ram-me alt.

U-hyggeligt

"Det er lidt u-hyggeligt",
siger du nu.
"Ja", siger jeg. "Meget u-hyggeligt.
Tør du nu sta-dig gå med ud i
skoven midt om natten
til den hvide sten.
"Ja, det gør jeg", siger du,

og om skov-brug.
I ud-landet syntes de også,
at han var dygtig,
så han fik mange fine titler,
bl.a. blev han kammer-junker.

Da han i-gen kom hjem
til Danmark
gjorde kongen ham
til over-hof-jæger-mester,
og han fik også an-svaret
for alle kongens skove.

Ven-skab med kongen

Så døde den gamle konge,
og hans søn kom til.
Han hed Christian d. 5.
Christian d. 5. kunne også

rigtig godt lide den dygtige
Vincent's Joachim Hahn.
Kongen elskede selv
at gå på jagt,
det var det bedste, han vidste,
så de to red tit ud på jagt.

Par-force-jagt

Den form for jagt,
de aller-bedst kunne lide
hedder par-force-jagt.
Det er en u-hyggelig måde
at jage på.
I dag er det for-budt
at jage sådan
fordi det er dyre-plageri.

Nu er du blevet nys-gerrig,
så du af-bryder mig og spørger:

For at blive fri-skytte
skulle man have solgt sin sjæl

til sel-veste Fanden,
og havde man solgt sin sjæl
til Fanden,
kunne man aldrig komme
op i Him-len.

Hahn sagde selv,

i fattig-dom og sult,
havde sam-let stor rig-dom
og drukket alt for meget vin,
sagde man,
at han al-drig ville finde ro
i sin grav.
Han ville blive tvunget til
hver nat at stå op af sin grav
og jage vildt og hvile-løst
gennem den mørke nat.

Fri-skytte

Man for-talte også om Vincents,
at han var fri-skytte.
En fri-skytte var èn,
der kunne ramme alt det,
han ønskede at ramme
med en kugle fra sit ge-vær.

"Hvor-dan fore-går den jagt?"

Par-force-jagt er en jagt,
hvor man ikke må skyde.
Man skal dræbe dyret
med et kort jagt-sværd,
der hedder en hirsch-fænger.

Jagten fore-går på den måde,
at en kron-hjort bliver for-fulgt
af hunde og jægere,
ind-til den er så træt,
at den ikke orker
at flygte længere.
Så står den stille.
Måske synker den sammen.

Nu går jægeren
helt hen til den

for at dræbe den
med sin hirsch-fænger.
Det er altid den fineste
i jagt-selskabet,
der til sidst
skal stikke jagt-sværdet
i kron-hjorten.

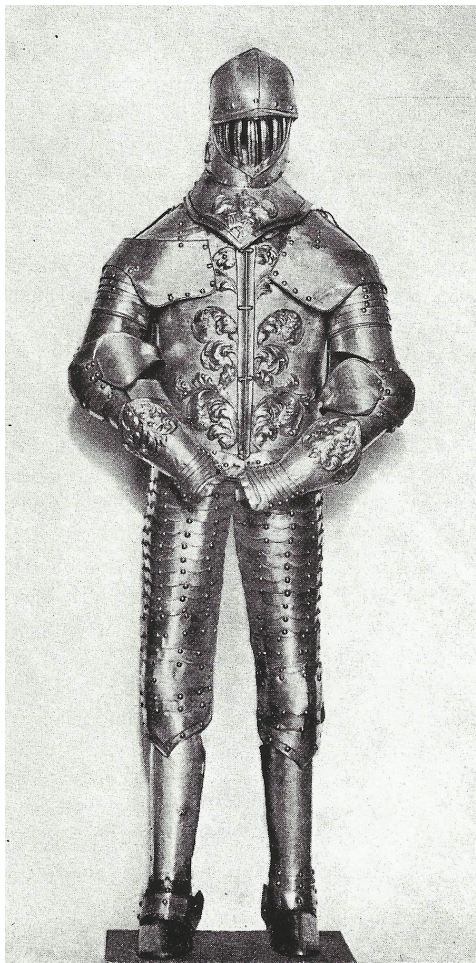

Rust-ningen skinnede,
i fak-lernes skær,
som om dele af den
var lavet af guld,
og hvis du har lyst til at se
rust-ningen og Vincents' sværd,
kan du godt det,
for begge dele hænger
på en væg i Roskilde Domkirke.

For-bandelsen

Vincents Joachim Hahn
var ikke en gammel mand,
da han døde,
og fordi han havde
været så ond,
mens han levede,
havde snydt og be-draget,
havde jaget bønder

der blev lavet til be-gra-velsen.

Vincent's Joachim Hahn's burial armor in
Roskilde Cathedral

Men man skal være
rigtig for-sigtig,
for det er nu, det bliver farligt.
Selv om dyret er ved at dø
af ud-mattelse, er det des-parat
og kan finde på at an-gribe
og stange jægeren.
Det kan være livs-farligt.

Christian d. 5. døde
efter en par-force-jagt.
Han døde, for-di en kron-hjort
havde stanget ham,
og såret ham,
lige da han skulle til
at dræbe den
med sin hirsch-fænger.

Den onde Hahne

"Hvad skete der med Vincents?"

"Som sagt var han
en ond mand"

siger jeg.

"Han var også grå-dig.

Han kunne ikke blive rig nok,
og skulle man være rig den-gang,
skulle man eje
store land-om-råder.

Kongen for-ærede ham en-gang
en hel lands-by
lige syd for Hare-skoven.

Tibbe-rup hed den.

Her jagede han
alle bønderne væk,
og byggede sig en herre-gård,
som han kaldte Hjorte-spring.

både hans jagt-våben
og de våben,
han havde brugt i krig.

Så kom der èn,
der bar hans elefant-orden,
og de andre fine ordens-tegn,
som Hahn havde fået.

Vincents' hest havde også
et fint sort klæde på.
Det hedder en ska-ba-rak.
Hesten skulle gå med
helt ind i kirken.

Men det aller-fineste var måske,
at der lige for-an Hahns kiste
gik èn med hans rust-ning på.
Det var en særlig rust-ning,

for Christian d. 5.
ud-nævnte ham
til Ridder af Elefant-ordenen.
Det er den fineste titel,
man kan få i Danmark.

Den fineste be-gra-velse

Da Hahn døde, fik han
en meget fin be-gra-velse.

Be-gra-velsen skete om natten.
Men det hele var lyst op
af mange, mange fak-ler.
Kisten blev båret til kirken
i et langt op-tog.

Alle havde fine sorte klæder på.
Nogle bar flotte faner.
Èn bar Vincents' våben,

De stakkels bønder endte
i dyb fattig-dom.
De måtte sulte,
mens Hahn kunne more sig.
De kaldte ham en bonde-tyran.

Jagt-veje

Kongen ejede Hare-skoven,
som lå meget tæt ved,

og så an-lagde Vincents
jagt-veje til par-force-jagt
i Hare-skoven.

De særlige veje til par-force-jagt
er nogle snor-lige veje,
der er lagt som en stjer-ne.
I Hare-skoven er der både
en fem-stjerne
og en syv-stjerne,
og du kan stadig
se rester af dem.
Fæ-gyden er også en
af de gamle jagt-veje.

Elefant-ordenen

"Hvor ville jeg dog gerne
op-leve sådan en par-force-jagt",
siger du så.

"Jamen, det kan du måske
komme til", siger jeg.

"Man ved jo aldrig,
hvad der kan ske,
hvis du tør gå ud
til den hvide sten en nat.

Men nu vil jeg for-tælle mere
om denne Hahn.

Ridder Hahn,
kan man kalde ham,